

IV Seminarium 3 politechnik: Lwowskiej, Krakowskiej i Łódzkiej

„Różne aspekty digitalizacji: organizacyjne, finansowe,
techniczne i prawne w bibliotekach akademickich w Polsce i na
Ukrainie”

Rogów 24-25 czerwca 2016 r.

**NAJISTOTNIEJSZE DYLEMATY PRAWNE W
PRACACH NAD REALIZACJĄ RÓŻNYCH
PROJEKTÓW DOTYCZĄCYCH CYFRYZACJI
DOKUMENTÓW ORAZ TWORZENIA
BIBLIOTEK CYFROWYCH I REPOZYTORIÓW**

Elżbieta Skubała, Małgorzata Rożniakowska-Kłosińska
Biblioteka Politechniki Łódzkiej

- D1. Co wolno bibliotekom digitalizować i umieszczać w bibliotekach cyfrowych i repozytoriach?
- D2. Czy biblioteki mogą digitalizować wszystkie swoje zbiory i udostępniać ich wersje cyfrowe?
- D3. Czy wolno umieszczać w repozytoriach publikacje wydawane przez własne wydawnictwa uczelniane?
- D4. Kiedy wolno umieszczać w repozytoriach uczelnianych publikacje pracowników wydane w wydawnictwach komercyjnych?
- D5. Czy wolno umieszczać w bibliotekach cyfrowych zdjęcia z wizerunkami pracowników, dokumentujące historię instytucji?
- D6. Co zrobić żeby opublikować w bc lub repozytorium materiały pokonferencyjne?
- D7. Czy wolno dla celów dydaktycznych umieszczać na platformach e-learningowych skany fragmentów podręczników, skryptów ...?
- D8. Czy wolno nauczycielowi wyświetlać na zajęciach fragmenty filmów?
- D9. Czy bc mogą tworzyć wersje cyfrowe publikacji chronionych prawem dla osób niepełnosprawnych?
- D10. Czy mogę w pracy dyplomowej przytoczyć fragment innej pracy, rysunek, tabelę tak aby było to zgodne z prawem?
- D11. Czy muszę sprawdzać każdego współautora haseł w wydawnictwie encyklopedycznym?
- D12. Czy wolno opublikować prace dyplomowe?
- D13.. ..

DYLEMATY

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o **prawie autorskim i prawach pokrewnych** (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 666)

Ustawa o **ochronie danych osobowych** (Dz. U. 2015. poz. 2135 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. **Kodeks cywilny** (D.U. 64.16.93)

USTAWA z dnia 30 kwietnia 2010 r. o **zasadach finansowania nauki** (Dz.U. 2015 poz. 249) i

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 czerwca 2015 r. w **sprawie Systemu Informacji o Nauce** (Dz.U. 2015 poz. 944)

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do:

- 1) autorstwa utworu;
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- 5) **nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.**

Ustawa o
prawie
autorskim i
prawach
pokrewnych

Oddział 1
Autorskie
prawa
osobiste

Art. 16.

Art. 17. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Art. 36. Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie, autorskie prawa majątkowe gasną z upływem **lat siedemdziesięciu**:

- 1) od śmierci twórcy, a do utworów współautorskich – od śmierci współtwórcy, który przeżył pozostałych;
- 2) w odniesieniu do utworu, którego twórca nie jest znany – od daty pierwszego rozpowszechnienia, chyba że pseudonim nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora lub jeżeli autor ujawnił swoją tożsamość;

Ustawa o
prawie
autorskim i
prawach
pokrewnych

Autorskie
prawa
majątkowe

- W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:
 - 1) **wyrażone słowem**, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (**literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne** oraz programy komputerowe);
 - 2) **plastyczne**;
 - 3) **fotograficzne**;
 - 4) **lutnicze**;
 - 5) **wzornictwa przemysłowego**;
 - 6) **architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne**;
 - 7) **muzyczne i słowno-muzyczne**;
 - 8) **sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne**;
 - 9) **audiowizualne** (w tym filmowe).

Ograniczenia w ochronie prawno - autorskiej

Dozwolony użytek:

- ❖ **Osobisty**
- ❖ **Publiczny**

AKTY PRAWNE

Ustawa o
prawie
autorskim i
prawach
pokrewnych

Oddział 3

Dozwolony
użytek
chronionych
utworów

Instytucje oświatowe, **uczelnie**, instytuty badawcze prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1095), instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk prowadzące działalność, o której mowa w art. 50 ust. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2015 r. poz. 1082 i 1268), **biblioteki**, muzea oraz archiwa mogą:

- 1) użyczać, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych,
 - 2) **zwielokrotnić utwory znajdujące się we własnych zbiorach w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony tych zbiorów,**
 - 3) udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek
- jeżeli czynności te nie są dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej.

D2

Czy biblioteki mogą digitalizować wszystkie swoje zbiory i udostępniać ich wersje cyfrowe?

Ustawa o
prawie
autorskim i
prawach
pokrewnych

Art. 28

„Oznacza to, że biblioteki mogą korzystać w wymieniony powyżej sposób z utworów i przedmiotów praw pokrewnych, bez konieczności uzyskania zgody podmiotu uprawnionego z tytułu prawa autorskiego. Dlatego też dokumenty objęte ochroną prawa autorskiego mogą być digitalizowane przez polskie instytucje kultury, a restrykcje zawarte w aktach prawnych dotyczą wyłącznie ich udostępniania w Internecie”.

Odpowiedź min. Tomasza Merty z dnia 28 lutego 2008 r. na interpelację posła Waldy Dzikowskiego z dnia 4 lutego 2008 r.”

**Oddział 3
Dozwolony
użytek
chronionych
utworów**

Art. 28

- 1. Jeżeli ustawa lub umowa o pracę nie stanowią inaczej, **pracodawca**, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, **nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron.**
- 2. Jeżeli pracodawca, w okresie dwóch lat od daty przyjęcia utworu, nie przystąpi do rozpowszechniania utworu przeznaczonego w umowie o pracę do rozpowszechnienia, twórca może wyznaczyć pracodawcy na piśmie odpowiedni termin na rozpowszechnienie utworu z tym skutkiem, że po jego bezskutecznym upływie prawa uzyskane przez pracodawcę wraz z własnością przedmiotu, na którym utwór utrwalono, powracają do twórcy, chyba że umowa stanowi inaczej. Strony mogą określić inny termin na przystąpienie do rozpowszechniania utworu.
- 3. Jeżeli umowa o pracę nie stanowi inaczej, z chwilą przyjęcia utworu pracodawca nabywa własność przedmiotu, na którym utwór utrwalono.

D3

Czy wolno umieszczać w repozytoriach publikacje wydawane przez własne wydawnictwa uczelniane?

Ustawa o
prawie
autorskim i
prawach
pokrewnych

Art. 12

Wyłącznie za zgodą właściciela
majątkowych praw autorskich – np. po
sprawdzeniu polityki wydawcy

D4

Kiedy wolno umieszczać w repozytoriach uczelnianych
publikacje pracowników wydane w wydawnictwach
komercyjnych?

- 1. Rozpowszechnianie wizerunku **wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej**. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie.
- 2. Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku:
 - 1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych;
 - 2) **osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.**

D5

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Art. 81

Czy wolno umieszczać w bibliotekach cyfrowych zdjęcia z wizerunkami pracowników, dokumentujące historię instytucji?

Kodeks cywilny wskazuje jedynie, że **wizerunek jest jednym z dóbr osobistych człowieka**, które podlega ochronie oraz określa roszczenia, z jakimi wystąpić może osoba, której prawo do wizerunku zostanie zagrożone lub naruszone

- Art. 23.
- Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, **wizerunek**, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.
- 24.
- §1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

D5

Czy wolno umieszczać w bibliotekach cyfrowych zdjęcia z wizerunkami pracowników, dokumentujące historię instytucji?

Ustawa z
dnia 23
kwietnia
1964 r.
**Kodeks
cywilny**

Art.. 23, 24

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Co zrobić żeby opublikować w bc lub repozytorium materiały
pokonferencyjne?

- 1. wydać je w uczelnianym wydawnictwie
- 2. podpisać z autorami tekstów umowy o przeniesienie majątkowych praw autorskich ze wskazaniem odpowiednich pól eksploatacji

D6

- 1. Instytucje oświatowe, uczelnie oraz jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249 i 1268) mogą na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz zwielokrotnić w tym celu rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów.
- 2. W przypadku publicznego udostępniania utworów w taki sposób, **aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym** korzystanie, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób uczących się, nauczających lub prowadzących badania naukowe, zidentyfikowanych przez podmioty wymienione w ust. 1.

D7/8

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Art. 27

e-learningowych skany fragmentów podręczników, skryptów ...
Czy wolno dla celów dydaktycznych umieszczać na platformach

Wolno korzystać z już rozpowszechnionych utworów dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli to korzystnie odnosi się bezpośrednio do ich upośledzenia, nie ma zarobkowego charakteru i jest podejmowane w rozmiarze wynikającym z natury upośledzenia.

D9

Czy bc mogą tworzyć wersje cyfrowe publikacji chronionych prawem dla osób niepełnosprawnych?

Oddział 3 Dozwolony użytek chronionych utworów

Art. 33₁

**CZY MOGĘ W PRACY DYPLOMOWEJ PRZYTOCZYĆ FRAGMENT INNEJ PRACY,
RYSUNEK, TABELĘ TAK ABY BYŁO TO ZGODNE Z PRAWEM?**

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Art. 29

- Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

D10

Autorskie prawa majątkowe do utworu zbiorowego, w szczególności do encyklopedii lub publikacji periodycznej, przysługują producentowi lub wydawcy, a do poszczególnych części mających samodzielne znaczenie – ich twórcom. Domniemywa się, że producentowi lub wydawcy przysługuje prawo do tytułu.

D11

Czy muszę sprawdzać każdego współautora haseł w wydawnictwie encyklopedycznym?

Ustawa o
prawie
autorskim i
prawach
pokrewnych

Art. 11.

Uczelni w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym przysługuje pierwszeństwo w opublikowaniu pracy dyplomowej studenta. Jeżeli uczelnia nie opublikowała pracy dyplomowej w ciągu 6 miesięcy od jej obrony, student, który ją przygotował, może ją opublikować, chyba że praca dyplomowa jest częścią utworu zbiorowego.

D12

Czy wolno opublikować prace dyplomowe?

Ustawa o
prawie
autorskim i
prawach
pokrewnych

Art. 15a.

Dziękujemy za uwagę!!!

Elżbieta Skubała

elzbieta.skubala@lib.p.lodz.pl

Małgorzata Rożniakowska – Kłosińska

mroz@lib.p.lodz.pl

